

PUTOVÁNÍ PO BISMARCKOVÝCH VĚŽÍCH

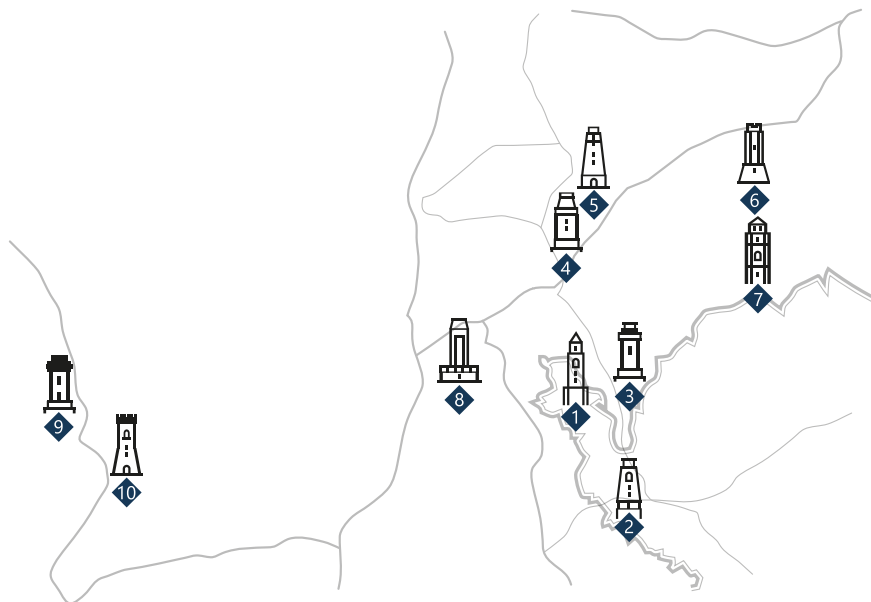

BISMARCK TÜRME
BISMARCKOVA
DESÍTKA

Obsah:

ÚVOD DO PROBLEMATIKY BISMARCKOVÝCH VĚŽÍ

1. Aš Bismarckova rozhledna
2. Cheb Bismarckova věž
3. Markneukirchen Bismarckova věž
4. Plauen Bismarckova věž
5. Netzschkau Bismarckova věž na Kuhbergu
4. Schneeberg Bismarckova věž na Keilbergu
7. Eibenstock Bismarckova věž na Auersbergu
8. Hof Bismarckova věž na Rosenbühl
9. Coburg Bismarckova věž na Himmelsacker
10. Lichtenfels Bismarckova věž (Siegesturm)

ÚVOD DO PROBLEMATIKY BISMARCKOVÝCH VĚŽÍ

Fenomén Bismarckových věží se zrodil v Německu. Jednalo se o jednu z forem pomníků na počest německého kancléře Otto von Bismarcka. Pro svou prvotní funkci představují architektonickou kuriozitu.

Otto von Bismarck (1815–1898)

Původně pruský a později německý státník, jeden z nejvýznamnějších politiků 19. století. Zastával klíčovou roli v procesu sjednocení Německa pod pruskou hegemonií a stal se prvním kancléřem Německého císařství (1871–1890). Pro svůj pragmatismus, důraz na moc a silovou politiku byl označován jako „železný kancléř - kovář německé imperiální jednoty“.

Jeho politika byla charakterizována realismem (Realpolitik), mistrovskou diplomacií a schopností využívat vojenské úspěchy k dosažení politických cílů. Prosadil sjednocení Německa po vítězných válkách proti Dánsku (1864), Rakousku (1866) a Francii (1870–1871). Po vzniku německého císařství usiloval o udržení míru v Evropě prostřednictvím složité sítě aliancí a diplomatických dohod (Dvojspolek, Trojspolek). Na domácí scéně zavedl řadu reforem, včetně základů moderního sociálního státu (např. důchodové, úrazové a nemocenské pojištění). Zároveň ale tvrdě potlačoval opozici (tzv. Kulturkampf).

Roku 1890 byl donucen k rezignaci císařem Vilémem II., který se chtěl prosadit jako samostatný vládce. Bismarck poté odešel do ústraní, ale jeho odkaz coby architekta moderního Německa přetrval.

Když byl Otto von Bismarck přinucen odejít z politiky, vzedmula se obrovská vlna jeho uznání. První památník k počtě kancléře v podobě věže byl postaven již v letech 1863-1869 v Johnsdufru (dnes Janówek) v Dolním Slezsku. Po smrti kancléře v roce 1898 se ještě zvýšilo jeho uctívání. 3. prosince 1898 vyhlásil Německý studentský svaz architektonickou soutěž na návrh Bismarckových pomníků v jednotné podobě tzv. „Bismarckových sloupů“. Na tyto sloupky měla být umístěna ohnivá mísa, která v určité dny hořela na počest bývalého říšského kancléře, aby jako vzájemně propojená síť vytvořila ohnivý řetěz po celé Německé říši a napříč Evropou.

"Z vrcholu sloupů budou daleko nocí zářit plameny z mosazných ohnivých nádob; od hory k hoře pozdraví ohně mocných hranic; budou hlásat německou vděčnost; odhalí to nejvyšší, nejčistší, nejušlechtilejší, co v nás přebývá: žhavou, srdečnou lásku, vlastenectví, německou věrnost až do smrti." (Die Gartenlaube, Leipzig 1899)

V soutěži zvítězil architekt Wilhelm Kreis se svým návrhem „Götterdämmerung“ - "Soumrak bohů". Jednalo se o majestátní pylon zpevněný na nároží masivními tříčtvrtěsloupy, které vynášely architráv a mohutnou římsu (echinus a abakus) se čtvercovou nástavbou, do níž byla zasazena mosazná mísa ohniště. Pro rozdělení ohně se na horní ochoz vystupovalo po vnitřním schodišti, věž tedy mohla sloužit i jako vyhlídkový bod, což ale nebyla ona prvotní funkce. Tento model měl být vzorem pro všechny Bismarckovy věže. Měly být postaveny z pevného, místního kamene, ze žuly, vápence, pískovce, tufu, čediče, porfyru, používán byl i beton, železo či ocel. Mnoho z věží bylo ale postaveno podle individuálního pojetí místních tvůrců. Na dřík věže býval osazován reliéf kancléře Bismarcka, jeho erb a také znak císařské orlice s hadem sváru, symbolizující boj mezi dobrem a zlem. Uvnitř můžete nalézt různé tajuplné symboly, runové nápisy využívající germánskou mytologii a mystiku. Volba masivních, kvádrových hmot, často nezdobených a postavených z místního kamene, zdůrazňovala pevnost a stálost, odrážela tím také starověkou římskou triumfální tradici.

Věže byly stavěny na exponovaných, vyvýšených místech, často na vrcholcích kopců, aby bylo světlo z ohně vidět z velké vzdálenosti. Oheň nebo lucerny byly zapalovány na Bismarckovy narozeniny a výročí jeho úmrtí 1. dubna a 30. července, na den bitvy u Sedanu 1. a 2. září nebo na oslavu letního slunovratu. To mělo odkazovat na prastarý zvyk Sasů a Normanů, kteří nad svými padlými vojáky vztyčovali kamenné sloupy s ohni jako „oběť lásky za své velké mrtvé“. Pomníky tedy měly nést světlo jako majáky celým Německem, Evropou a světem.

Podle odhadu bylo postaveno 240 Bismarckových věží (některé byly ale po slavném kancléři pojmenovány až dodatečně), z nichž 167 bylo vybaveno ohništěm či lucernou. V Německu dnes stojí na 146 Bismarckových věží, další najdete ve Francii, Polsku, Rusku, Rakousku či Dánsku, ale také v Kamerunu, Chile nebo Tanzanii (v Dánsku a Papui Nové Guineji již neexistují). V Čechách stojí celkem tři Bismarckovy věže na vrchu Háje u Aše, na Zelené hoře u Chebu a u Mikulášovic ve Šluknovském výběžku. Další plánované věže v Plzni, Šternberku a Karlových Varech nakonec nebyly

postaveny. Dnes již věže ztratily svůj symbolický význam památníků, slouží jako rozhledny. Jsou ale specifickou připomínkou architektury mobilizované pro vytvoření kolektivní paměti a politického mýtu v moderním národním společenství.

Z tohoto důvodu si zaslouží naši pozornost.

Cílem našeho projektu je inovativní formou propagovat architektonické skvosty, kterými Bismarckovy věže bezpochyby jsou. Motivovat širokou turistickou veřejnost k návštěvě všech do projektu zahrnutých rozhleden a k seznamování s atraktivitami sousedících regionů na obou stranách státní hranice jak jinak než s nadhledem.

Výběr rozhleden byl proveden s ohledem na jejich geografické umístění a architektonickou podobnost. V rámci jednoho výletu je lze navštívit jak jednotlivě, tak i dvě nebo tři za sebou. Projekt tedy nabízí tipy na sobotní výlet pro každého od jednotlivců, přes rodiny s dětmi až po zájmové oddíly.

Takováto badatelská cesta po Bismarckových věžích může nabídnout nejen cestu po rozhlednách s výhledem do okolních krajín, ale také architektonické pozoruhodnosti i historické souvislosti a kulturně-politické vrstvy tématu.

Přejeme vám úspěšné absolvování trasy a ať je Vaše cesta obohacující po všech stránkách! Po absolvování celého okruhu na Vás čekají malé odměny na památku v turistickém informačním centru Aš nebo na recepci kempu na vrchu Háje. Na projektovém webu mimo jiné naleznete odkazy na turistická infocentra v okolí rozhleden a užitečné tipy na cestu.

Výška: 34 m

Náklady: 58 967 zlatých korun

Položení základního kamene: 18. října 1902

Otevření: 19. června 1904

Architekt: Wilhelm Kreis z Drážďan

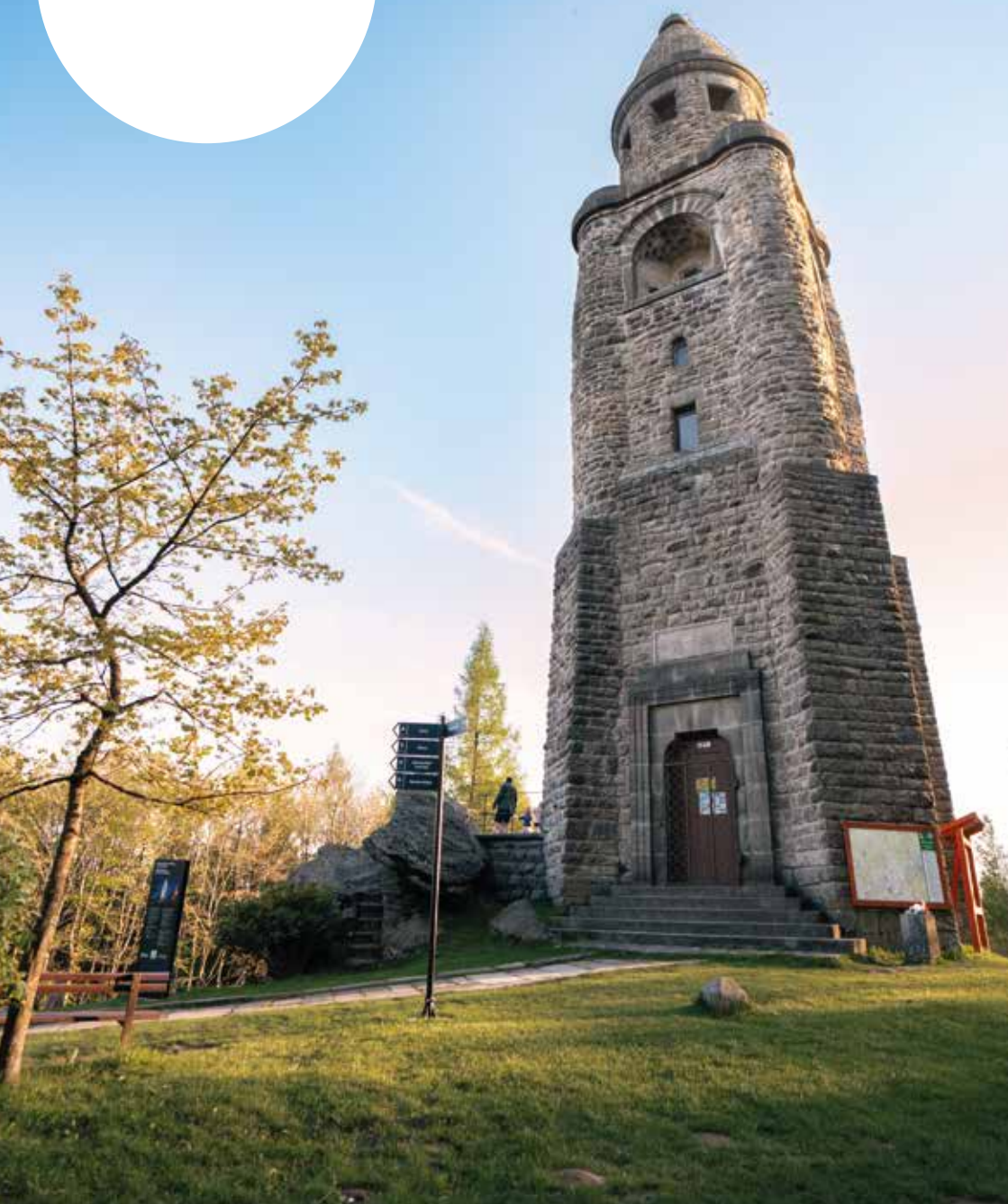
Stavitel: Ernst Hausner z Aše

Na vrchu Háj (Hainberg), nejvyšším vrcholu pohoří Smrčin severovýchodně od centra Aše, vybudovala ašská sekce Německo-rakouského alpského svazu v roce 1884 podle projektu stavitele Johanna Hausnera turistickou chatu s romantickým hrázděním.

V roce 1898 se ašská městská rada rozhodla postavit u chaty na Hainbergu vyhlídkovou věž na počest Otto von Bismarcka. K vypracování návrhu byl pověřen architekt Wilhelm Kreis z Drážďan, který v letech 1900-1902 předložil postupně tři plány, první dva ale byly zamítnuty a teprve třetí plán byl schválen. Následně byl i oceněn zlatou medailí na drážďanské umělecké výstavě v roce 1901. Stavba věže započala 22. září 1902, položení základního kamene proběhlo 18. října 1902 a věž byla zpřístupněna již 25. prosince 1903. Samotnou stavbu provedl ašský stavitel Ernst Hausner. Slavnostní otevření rozhledny se uskutečnilo 19. června 1904, přičemž v předvečer 18. června byla osvětlena bengálskými ohni a současně byla zapálena také ohnivá mísa Bismarckovy věže v Markneukirchenu. V roce 1913 byl na rozhledně osazen bronzový reliéf Otto von Bismarcka od Albrechta Gerolda. Ten byl ale spolu s ostatními zmínkami o Bismarckovi odstraněn po roce 1945.

Jedná se o velmi zajímavý příklad rozhledny, která byla inspirována tzv. Bismarckovými sloupy. Byla postavena z nepravidelného, hrubého žulového kyklopského zdiva. Má čtvercový půdorys 6,70 x 6,70 m se zaoblenými nárožními ve formě tříčtvrtěsloupů, ukončených vyhlídkovým ochozem. Poslední podlaží výrazně ustupuje a má kruhový půdorys. Věž je zakončena kuželovitou střechou z kamenných bloků. Výška rozhledny je 34 m. Vstup do rozhledny je osazen mohutným kamenným portálem s polokruhovými pilastry nesoucími masivní edikulu. K vyhlídce slouží pět pater. Vzhůru na ochoz se stoupá po šnekovém žulovém schodišti se 122 schody a na vyhlídku vede již litinové schodiště o 13 stupních. Věž je prolomena

RAZÍTKO

štěrbínovými okénky a předposlední vyhlídkové patro je opatřeno velkými půlkruhovými lodžiemi.

Z vrcholové plošiny se otevírá pohled na blízká saská města Bad Elster, Adorf a Schöneck, Krušné hory s Klínovcem i Fichtelbergem, panorama Slavkovského lesa s vrchem Dyleň, bavorská města Hohenberg an der Eger, Arzberg a Marktredwitz, či Schönwald až po Šumavu se Špičákem.

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra Aše

Z Informačního centra v Aši vede k rozhledně modře značená turistická trasa. Trasa je dlouhá přibližně 1,8 km a vede po zpevněné cestě s mírným stoupáním. Tato cesta je vhodná pro pěší turisty i cyklisty.

2. Autem

Přímo k rozhledně není možné dojet autem. Doporučuje se zaparkovat na parkovišti u sportovního areálu na jižním úpatí vrchu Háj, které se nachází asi 500 metrů od rozhledny. Odtud vede k rozhledně asfaltová cesta vhodná pro pěší.

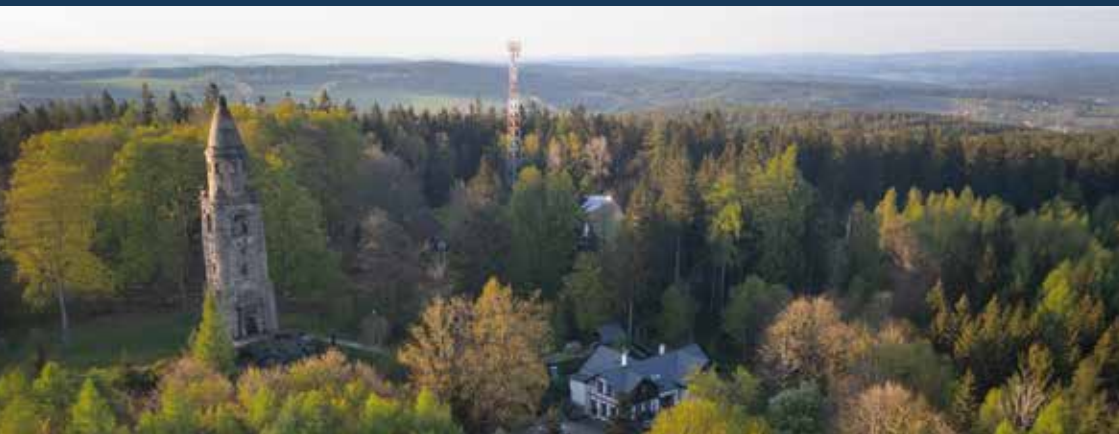
Otevírací doba a vstupné

Duben – říjen: denně od 9:00 do 17:00

v letních měsících (červen–srpen) až do 19:00

Listopad – březen: zavřeno.

Vstup na rozhlednu je zdarma. V případě nepříznivého počasí může být rozhledna uzavřena. Herní razítko najdete u vchodových dveří.

Výška: 18 m

Náklady: neznámé

Položení základního kamene: v červnu 1909

Otevření: 3. října 1909

Architekt: Rolf Beier z Chebu

Stavitel: Georg Zuber z Lipoltova (Lapitzfeld)

Na Zelené hoře (Grünberg) u hranice s Bavorskem, jihozápadně od města Cheb, byla v roce 1891 postavena nejprve dřevěná rozhledna, která ovšem musela být v roce 1907 pro zchátralost uzavřena. V roce 1909 byl pod vedením Maxe Künzela ustanoven Výbor pro stavbu rozhledny, který vyhlásil veřejnou sbírku na stavbu nové věže. Během krátké doby se podařilo získat dostatečné množství darů, takže stavba mohla začít již v létě 1909. Slavnostní odhalení nové kamenné rozhledny, pojmenované posléze po kancléři Otto von Bismarckovi, se pak uskutečnilo 3. října 1909. Stavbu provedl zednický mistr Georg Zuber z Lipoltova podle plánů architekta Rolfa Beiera z Chebu.

V letech 1914-1915 byly v těsné blízkosti postaveny výletní restaurace a ubytovací hostinec, které realizovali opět podle návrhu architekta Rolfa Beiera, stavitelé Kreuzer a Leistner v podobě sroubených domů s egerlandskými hrázděnými štíty (později zbourány).

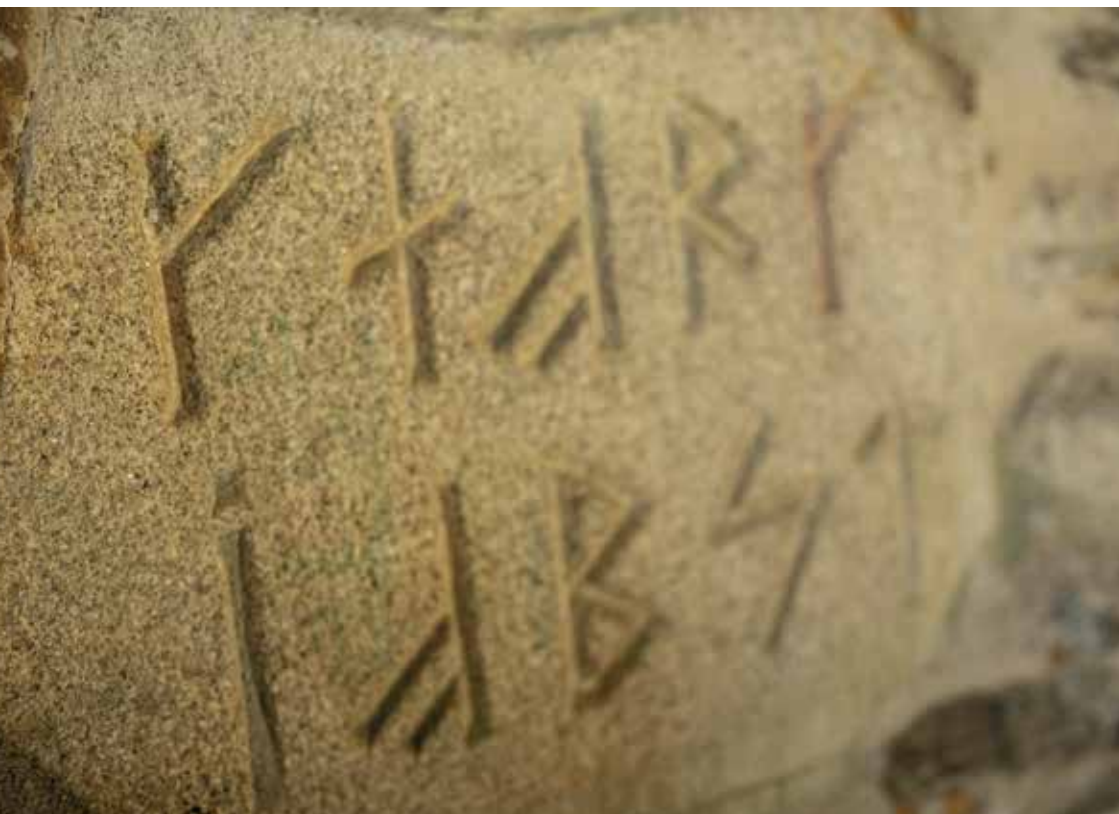
Monumentální rozhledna působí svým strohým výrazem archetypálně a připomíná megalitickou svatyni či pohřební sloup. Masivní kamenná věž vysoká 18 m, ve standardizované podobě inspirované návrhem Wilhelma Kreise „Götterdämmerung“ (Soumrak bohů), avšak s vlastními úpravami. Byla postavena z nepravidelného, hrubě opracovaného zdiva z místní břidlicové horniny, místy bosovaného. Na čtvercové základně vystupuje zužující se kvádrová hmota, pylon v přízemí prolomený arkádami a vynášený masivními sdruženými sloupy v římsko-dórsském řádu. Do nároží jsou vsazeny obdobné kamenné pilíře. Ke vstupu vede 7 schodů, nad nimiž je v prvním patře prolomen velký otvor s balkónem podepíraný kamennými konzolami. Na vrcholové plošině, jejíž ochoz je chráněn plnou parapetní zídkou s vysazenými balkónky na všech čtyřech stranách, bývala osazena na pilířích železná mísa pro zapalování ohně (Feuerschale), krytá železnou zvonovitou helmicí (dnes jen prostá stříška). Vrchol věže je přístupný po šnekovém žulovém schodišti s 65 stupni. Stěny schodiště osvětlovaného

RAZÍTKO

šterbinovými okny byly doplněny 43 žulovými deskami s runovými nápisy, na nichž jsou vesměs uvedena jména představitelů stavebního výboru i věnování německých spolků. Nad vchodem je umístěn znak města Chebu a nad balkon byla zasazena bronzová busta Otto von Bismarcka od sochaře Pfrötzschnera z Berlína-Charlottenburgu. Dále zde byla osazena i další symbolika v duchu germánských mýtů spojených s evangelickou symbolikou, která dokládá vliv Schönererova hnutí "Los von Rom". Vstupní železné dveře i dveře na balkon byly ozdobeny kruhovým terčem s šesticípou hvězdou, symbolem univerza, a nahoře a dole reliéfem meče. Na levé straně průčelí byl zasazen Bismarckův erb, jetelový trojlístek podložený třemi dubovými listy, a na pravé straně figura okřídleného kola, erb Georga von Schönerera. Vpravo od Bismarckova erbu se pak nacházela pětistá růže se srdcem a křížem uprostřed, symbol Martina Luthera. Dále zde byl zasazen kamenný reliéf s protestantským symbolem beránka s křížem, symbolizujícím vzkříšení.

Odměnou je výhled na Chebsko, vodní nádrž Skalka, Horní Franky i Vogtland, Krušné hory, část Slavkovského lesa, a za dobré viditelnosti i na výběžky Šumavy.

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra Chebu

Z náměstí Krále Jiřího zelená turistická značka západním směrem okolo zaniklého kostela svatě Anny přímo na vrchol Zelené hory. Trasa je dlouhá přibližně 6,6 km.

2. Autem

Z Chebu směrem na Pomezí nad Ohří, pod viaduktem až k torzu kostela svatě Anny. Parkoviště u lesa nad bývalým Horním Pelhřimovem, odkud je to k rozhledně přibližně 1 km pěšky.

Otevírací doba a vstupné

Duben – říjen: denně od 9:00 do 18:00 hodin.

Listopad – březen: zavřeno.

Vstup na rozhlednu je zdarma. V případě nepříznivého počasí může být rozhledna uzavřena. Herní razítko najdete u vchodových dveří.

Výška: 14 m

Náklady: 13 167 marek

Položení základního kamene: 1. dubna 1900

Otevření: 15. července 1900

Architekt: Wilhelm Kreis

Stavitel: zednický mistr Hermann Seifert z Markneukirchen

Max Paulus, vedoucí Královského saského vojenského spolku navrhl v roce 1898 postavit na Horní hoře nad městem Markneukirchen památník ve formě Bismarckova sloupu. Projekt byl svěřen architektu Wilhelmu Kreisovi z Drážďan, který zde aplikoval svůj vítězný návrh „Götterdämmerung“ - "Soumrak bohů" ze soutěže Německého studentského svazu. Základní kámen byl položen 1. dubna 1900 a již 15. července téhož roku byla věž slavnostně otevřena. Stavbu prováděl zednický mistr Hermann Seifert z Markneukirchenu. Jedná se o první Bismarckův sloup, věž ve Vogtlandu i Sasku. Na třístupňové čtvercové základně byl vyzdvižen mohutný pylon, dřík sloupu, který se směrem nahoru mírně zužuje. V nároží je flankován masivními třičtvrtěsloupy, které vynášejí architráv a echinus s dvoustupňovou nástavbou. Stavba byla provedena z nepravidelných, hrubě opracovaných kvádrů místní žuly. V horní části byla zabudována nádrž k zapalování ohně, sestávající ze tří nad sebou uspořádaných pánví z železného plechu (4 m x 3 m x 2 m) se vzduchovými otvory. Pro zapálení se malé rozštípané dřevo a dřevitá vlna namočené v kalafuně smíchaly s ropou a smolou a naskládaly do tvaru pyramidy v ohništi. Ale jen několik let poté, co byla věž postavena, byl mechanismus pro oheň odstraněn, aby se uvolnilo místo pro vyhlídkovou plošinu. Do věže se vstupuje dveřmi z východní strany, nad nimiž byla osazena deska s nápisem:

Postaven

1900

Vojenský spolek I

vedoucí

Max Paulus

Na západní straně směřující k městu je pak zasazena deska s motivem císařské orlice s prázdným štítkem na hrudi. Po vnitřním točitém schodišti, osvětleném dvojicí obdélných oken, lze vystoupat až na vrchol, kde je

RAZÍTKO

dnes umístěn prosklený tambur, zastřešený nízkou stanovou stříškou. Věž byla dominantou města a návštěvníkovi se z ní nabízí panoramatický výhled na Franky, Vogtlandsko a Čechy, přímo na jih se možné spatřit i vrch Háj, Mokřiny i město Aš.

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra Markneukirchenu

Trasa vede z centra města po značené stezce s červenou a zelenou značkou směrem na vrch Oberer Berg a měří přibližně 1,5 km. Vede po zpevněných cestách a lesních stezkách, je vhodná pro rekreační turisty.

2. Autem

Z centra Markneukirchenu po silnici přímo na Oberer Berg. Možnost parkování je u lesa nad městem, odkud vede krátká pěší stezka k věži.

Otevírací doba a vstupné

Věž je přístupná celoročně, ale doporučuje se návštěva za denního světla. Vstup zdarma.

V okolí věže jsou lavičky a odpočinková místa, ideální pro piknik nebo odpočinek během túry.

Herní razítko najdete u vchodových dveří.

Výška: 18,25 m

Náklady: 31 228 marek

Položení základního kamene: 1. dubna 1902

Otevření: 31. srpna 1902

Architekt: Wilhelm Kreis, Reinhold Döhling

Stavitel: Max Buchmann z Plavna

Již v roce 1900 stála na vrchu Kemmlerberg stará věž Kemmler. Tato věž byla zbořena rozhodnutím městské rady v březnu 1902, aby uvolnila místo pro Bismarckův sloup, který byl financován z darů především místních občanů. K realizaci byl vybrán návrh Wilhelma Kreisa „Götterdämmerung“ - "Soumrak bohů". Návrh upravil stavební inspektor Reinhold Döhling s ohledem na přání využít sloup i jako vyhlídkovou věž. Slavnostní položení základního kamene se uskutečnilo 1. dubna 1902. Vedoucím stavby se stal stavební inspektor Reinhold Döhling a stavební práce provedl stavitel Max Buchmann z Plavna. Ve dnech 30. a 31. srpna 1902 pak byla věž otevřena veřejnosti. V roce 1910 byl u sloupu postaven ubytovací hostinec podle plánů Nikolase Squedera z Plavna (v roce 1945 zbořen).

Majestátní věž se zvedá na dvoustupňové čtvercové základně 11 x 11 m do výšky přes 18 m a tvoří ji mohutný dřík o rozměrech 6, 2 x 6, 2 m směrem nahoru se zužující, zpevněný v nároží masivními přepásanými tříčtvrtěsloupy vynášejícími architráv a mohutnou římsu, echinus s ustupující čtvercovou, trojstupňovou nástavbou. Jako stavební materiál pro obvodový plášť byla zvolena žula v provedení mohutných kvádrů a pro interiér břidlice. Částečně byl použit i stavební materiál ze staré Kemmlerské věže. Na straně k městu byl zasazen reliéf císařské orlice s Bismarckovým erbem na hrudi od sochaře Brota ze Zwickau. Vstup s mohutným žulovým překladem je přístupný po schodišti s 8 stupni a na vyhlídkovou plošinu vede visuté kamenné schodiště s 65 schody, osvětlované úzkými šterbinovými okénky. Na samotný vrchol je pak nutné vystoupat ještě po točitém železném schodišti s 19 stupni. Na horní podestu byla mosazná mísa pro ohniště doplněna později, dnes již ale není dochována. Místo ní je věž ukončena nízkou stanovou stříškou. Vyhlídka z věže nabízí panoramatický pohled na Plavno i celý Vogtland.

RAZÍTKO

Uvnitř věže je zasazena deska s nápisem:

**Tento
Vogtl. Bismarckův sloup
byl postaven
v roce 1902
vděčnými Vogtlandery
na místě
Kemmlerské věže
druhé
okresnímu městu Plauen
darován
Horní společností
1883**

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra Plauen

Bismarckova věž je součástí okružní turistické stezky Plauen (Plauener Rundwanderweg), která má celkovou délku přibližně 40 km a je rozdělena do několika etap. Druhá etapa této stezky vede z náměstí Altmarkt po modré značce přes městskou část Südvorstadt a Neundorf kolem Bismarckovy věže. Pro méně zdatné turistiku i pro rodiny s dětmi je možné použít ulici Alte Oelsnitzer Straße a Alte Plauensche Straße.

2. Autem

Z dálnice A72 výjezd Plauen Süd a po silnici B92 směrem na centrum města, k odbočce na horu Kemmler. Možnost parkování je na parkovišti Alte Plauensche Straße, odkud vede přímá cesta k věži.

Otevírací doba a vstupné

Věž je otevřena celoročně. V letních měsících od 9:00 do 21:00, v zimních měsících od 9:00 do 16:30.

Vstup zdarma. Herní razítko najdete u vchodových dveří.

V okolí věže se nachází grilovací místo vybavené lavicemi, stoly, grilovací stanicí a ohništěm.

Netzschkau Bismarckova věž na Kuhbergu

Výška: 21 m

Náklady: 35 000 marek

Položení základního kamene: 30. července 1900

Otevření: 28. říjen 1900

Architekt: Wilhelm Thurm z Herzbergu

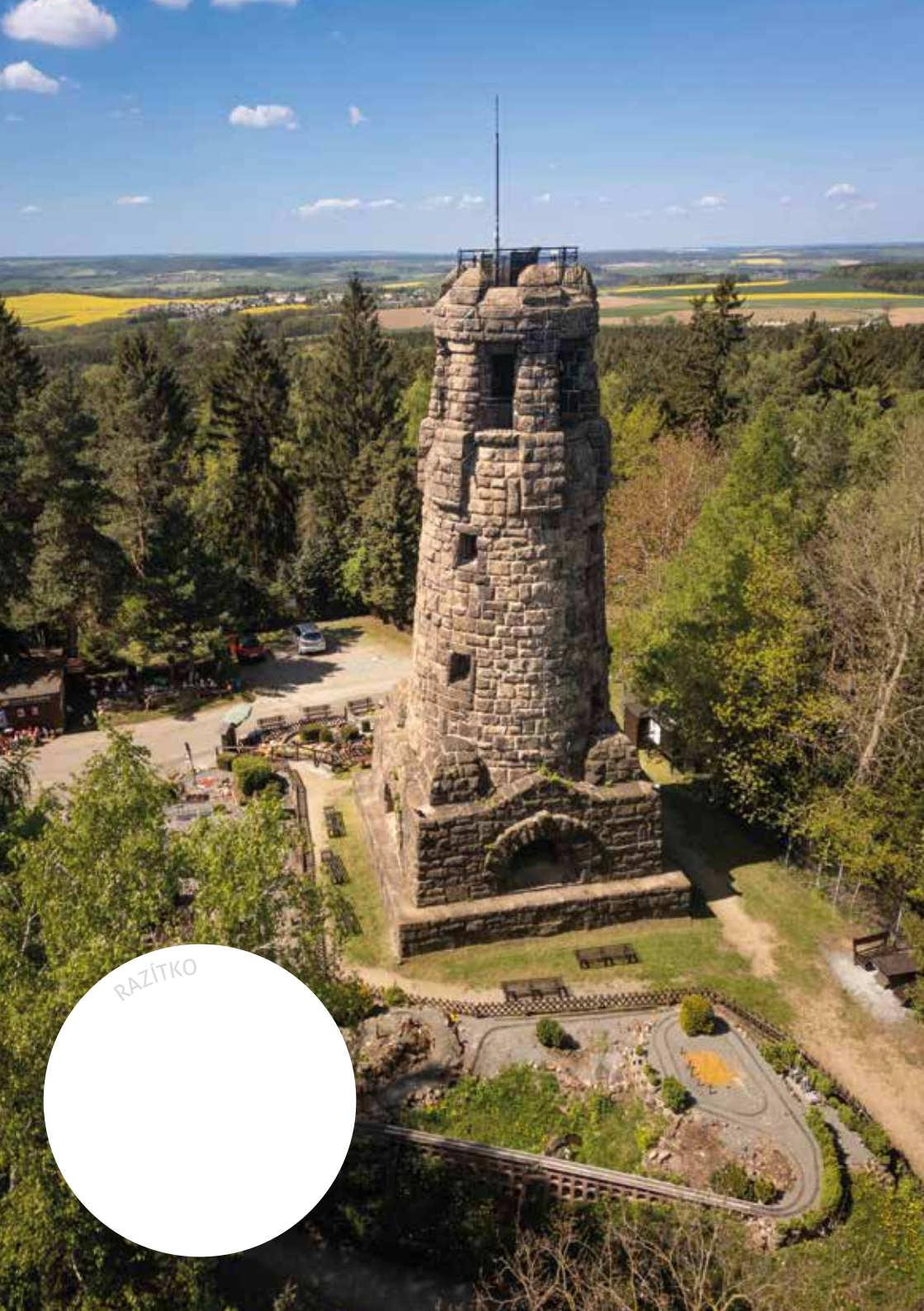
Stavitel: Golle & Kruschwitz z Greizu

Již v roce 1882 byla na Kuhbergu, nejvyšším vrchu severního Vogtlandu (511 m nad mořem), postavena 8 m vysoká dřevěná rozhledna, která ovšem v roce 1897 shořela. Zůstal zde pouze osamocený triangulační sloup. V roce 1899 navrhl spisovatel Dr. Gottfried Doehler vybudovat na Kuhbergu vyhlídkovou věž jako Bismarckův sloup. K realizaci byl vybrán návrh architekta Wilhelma Thurma z Herzbergu. Stavební práce provedla firma Golle & Kruschwitz z Greizu. Stavbu společně řídili architekti a stavitelé Riedel z Reichenbachu, Steiner z Greizu a Weißbach z Mylau. Slavnostní položení základního kamene proběhlo 30. července 1900 a již 28. října 1900 byla stavba slavnostně otevřena veřejnosti.

Vyhlídková věž vysoká 21 metrů má čtvercovou podnož o délce 10,5 m, uprostřed prolomenou mohutnou arkádou a v nárožích zpevňovanou břity, a válcový dřík věže, který se směrem k vrcholu zužuje ve formě komolého kužele. Na spodní vyhlídkovou plošinu ve výšce 16 m nasedá šest masivních konzol vynášejících horní plošinu s cimbuřím, kde byly umístěny tři pánve na oheň z železného plechu, které dodala firma Franz Stark & Sohn. Ty však byly v roce 1901 odstraněny, protože intenzivní žár poškozoval zdivo. Od té doby zde byl používán jen bengálský oheň. Držák pro oheň na věži můžete vidět dodnes. Pro obvodový plášť stavby bylo použito hrubých bosovaných kvádrů z žuly z oblastí Smrčin, v nepravidelném kyklopském zdění, vnitřní konstrukce byla vyzděna z cihel. Vstup je umístěn na severní straně ve strohém bosovaném portálu a nad ním je zasazen tesaný Bismarckův erb s trojlístkem a třemi dubovými listy. Na jižní straně věže je umístěn nápis:

Postaveno z prostředků severního Vogtlandu, shromážděného ve městech Elsterberg, Greiz, Lengenfeld, Mylau, Netzschkau, Reichenbach a okolních oblastech, stejně jako v okresech Neumark a Herlasgrün v roce 1900.

Erbaut aus den Beträgen des nördlichen Vogtlandes, gesammelt in den Städten Elsterberg, Greiz, Lengenfeld, Mylau, Netzschkau, Reichenbach und Umgebung, sowie in den Landkreisen Neumark und Herlasgrün im Jahre 1900

RAZÍTKO

Na spodní vyhlídkový prostor otevřený třemi okny vede visuté točité žulové schodiště s 62 schody a dále pak pokračuje na horní vyhlídkovou plošinu s výhledem mezi šesti konzolami železné schodiště s 18 schody. Na vrcholovou plošinu, kde býval rozdělán oheň, vede železné žebříkové schodiště o 23 stupních. Odtud se otevírá široký panoramatický rozhled na severní Vogtland se zámek Greiz, větrným mlýnem v Syrau nebo železničním mostem Göltzschtal.

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra města

Z centra města lze vyrazit na delší pěší túru, která vede přes malebnou krajinu Vogtlandu. Trasa je součástí Vogtland Panorama Weg a měří přibližně 23,4 km. Další okružní trasa Rundwanderung Kuhberg vedoucí z Netzschkau přes Stoppbachtal, Kleingera a Brockau na Kuhberg měří přibližně 17,5 km a nabízí kombinaci lesních cest, otevřených polí a krásných výhledů. Nejvhodnější přístupová trasa vede z městské části Brockau. Zde se nachází parkoviště, odkud je možné pokračovat pěšky po značené cestě vedoucí přímo k věži. Trasa je krátká a vhodná i pro rodiny s dětmi.

2. Autem

V městské části Brockau se nachází parkoviště, odkud vede krátká pěší trasa přímo k věži.

Autem se dá dojet i přímo k rozhledně na parkoviště patřící k restauraci Kuhbergbaude

Otevírací doba a vstupné

Středa až pátek: 11:30–17:00

Sobota: 11:30–22:00

Neděle: 11:30–18:00

Pondělí a úterý: Zavřeno

Vstupné je 1 Euro.

Herní rázítko najdete u vchodových dveří.

U věže se nachází restaurace Kuhbergbaude, kde výborně vaří. Restaurátor provozuje malou zahradní železnici Gartenbahn pod věží, hřiště a několik lákadel pro děti i dospělé návštěvníky. Železnice je v provozu od Velikonoc do října.

Schneeberg Bismarckova věž na Keilbergu

Výška: 21 m

Náklady: 4 500 marek

Položení základního kamene: květen 1893

Otevření: 31. srpna 1893

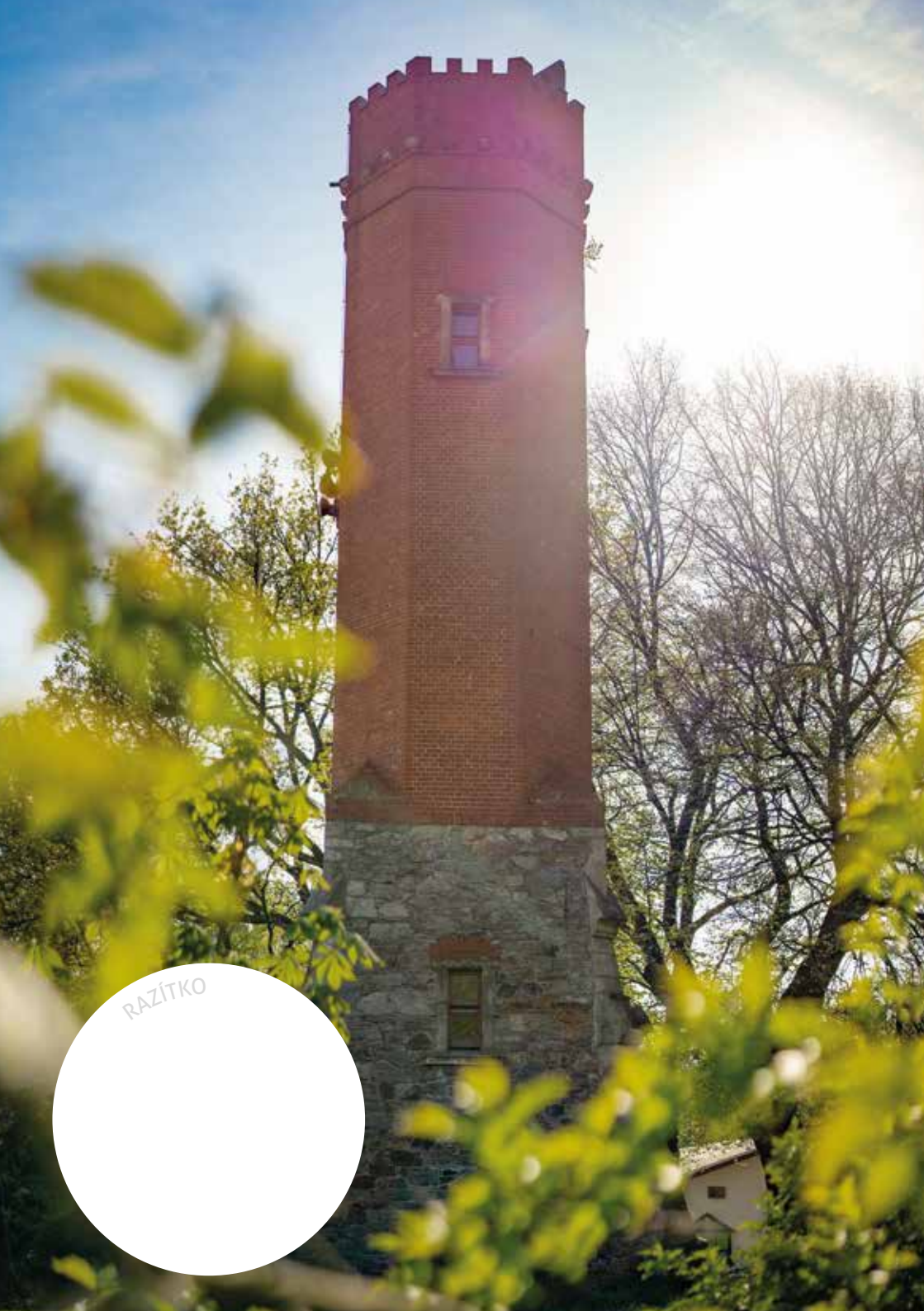
Architekt: Görling ze Schneebergu

Stavitel: Görling ze Schneebergu

Na počátku roku 1893 se část Krušnohorského spolku Schneeberg-Neustädtel rozhodla postavit na vrcholu Keilbergu, ležícího severozápadně od Schneebergu, novou rozhlednu. Návrh vypracoval stavební mistr Görling ze Schneebergu, který poté vedl i stavbu samotnou. Stavba věže začala v květnu 1893, přičemž 31. srpna 1893 byla dokončena a slavnostně otevřena. Nová rozhledna dostala jméno Keilbergturm. Teprve u příležitosti Bismarckových narozenin 1. dubna 1899 byl nad vstup do věže zasazen medailon s Bismarckovým profilem, ulitý ve slévárně C. Alb Bierling v Drážďanech a věž byla přejmenována na Věž prince Bismarcka. V roce 1900 byla u rozhledny postavena podle plánů stavitele Puschmanna z Johanngeorgenstadtu ubytovací chata, k níž byly později přistavěny otevřené verandy zahradní restaurace (po 2. světové válce byla chata nahrazena novostavbou).

Na mohutné hranolové základně z nepravděelně loženého lomového kamene, v nárožích zpevněné kamennými opěráky, je vyzdvížena štíhlá osmiboká hláska, vrcholící cimbuřím s konzolami. Její obvodový plášť je obložen červenými klinkerovými cihlami v kombinaci s prvky ze světlého pískovce. Reliéf s Bismarckovou podobiznou se již nedochoval. Na otevřené vyhlídkovou plošinu ve výšce 21 m se lze dostat po visutém dřevěném schodišti o 101 schodech. Je odtud krásný výhled na Schneeberg a za dobré viditelnosti je možné dohlédnout až na Klínovec a Fichtelberg. Bismarckova věž u Schneebergu vzdáleně připomíná Vyhlídku Karla IV., rozhlednu na Výšině Františka Josefa v Karlových Varech z roku 1876.

RAZÍTKO

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra

Přímo z centra města vede Panoramatická cesta Panorama-Wanderweg dlouhá přibližně 18,4 km kolem vrchu Keilberg, kde se nachází Bismarckova věž. Trasa je středně náročná a vede přes lesní cesty a louky, a nabízí nádherné výhledy na Krušné hory.

2. Autem

Příjezd po ulicích Hartensteiner Straße a Langenbacher Straße s odbočkou na Keilbergring, kde se nachází parkoviště. Odtud vede cesta přímo na Keilberg.

Otevírací doba a vstupné

Duben až říjen: sobota, neděle a svátky od 10:00 do 18:00

Vstup zdarma. V okolí věže se nachází turistické zázemí a odpočinková místa vhodná pro piknik. Herní razítko najdete u vchodových dveří.

Eibenstock Bismarckova věž na Auersbergu

Výška: 18 m

Náklady: neznámé

Položení základního kamene: 1860

Otevření: 1860

Architekt: neznámý

Stavitel: neznámý

Vrch Auersberg, který patří k hornickému městu Eibenstock, je s 1019 m považován za druhou nejvyšší saskou horu. První dřevěná věž zde byla zbudována jako součást lovecké obory saských kurfiřtů již v 17. století. Kamenná rozhledna byla postavena v roce 1860 Královskou saskou státní správou lesů a je tak nejstarší rozhlednou v Západních Krušných horách. Věž sloužila především k monitorování lesních požárů a jako stanice pro saskou triangulaci. Teprve později byla přejmenována na Bismarckovu věž. V roce 1901 byla stavebně upravena a zvýšena na 18 metrů. V roce 1940 byla vyhlídková plošina zastřešena. V roce 1907 byl vedle věže postaven z iniciativy Krušnohorského spolku horský hostinec, kde se následujícího roku ubytoval i saský král Friedrich August III. Pro velký zájem turistů byl hostinec v roce 1914 ještě rozšířen.

Na čtvercové základně je vyzdvížena mohutná hranolová věž, zpevněná v nárožích opěráky, k níž se z jižní strany připojuje podkovovitá hmota schodiště, osvětlovaného úzkými štěrbinovými okénky. Věž vrcholí spodní vyhlídkovou plošinou s ochozem vynášeným kamennými konzolami a plnou parapetní zídkou s lichými arkádami. Ochoz byl doplněn dřevěnou nástavbou s okny, zastřešenou stanovou stříškou, nad níž je vysazena ještě horní vyhlídková plošina s okny po obvodu. Jako stavební materiál byl použit lomový kámen z místní žuly. Vstup do věže je zasazen do vyzděného kamenného portálu a nad ním je pak prolomen velký okenní otvor. Horní část je osvětlována kruhovým okénkem. Kamenným šnekovým schodištěm o 66 schodech lze vystoupat na jednotlivé úrovně vyhlídkových podest, na vrchní vyhlídku vede točité železné schodiště. Odměnou je nádherný panoramatický výhled na saskou i českou část Krušných hor, Vogtland a na přehrady Eibenstock a Sosa. Za jasného dne je na severu vidět město Lipsko a na jihu nejvyšší vrcholy Bavorského lesa. Kromě tohoto zážitku stojí v těsné blízkosti věže stále historický horský hostinec.

RAZÍTKO

Přístupové trasy

1. Pěšky od Turistického informačního centra Eibenstock

Po trase s modrou a zelenou značkou dlouhou 7,5 km přímo na vrch Auersberg. Nebo cestou dlouhou 9 km údolím řeky Große Bockau, přes Rektorbrücke, po „Schlangenweg“ s mírnými serpentínami, které usnadňují stoupání až na vrchol Auersbergu.

2. Autem

Autem je možné dojet až na vrchol Auersbergu, kde se nachází parkoviště poblíž věže

Otevírací doba a vstupné

Denně od 10:00 do 18:00 hodin, avšak závisí na aktuálních povětrnostních podmínkách. V případě velmi nepříznivého počasí může být věž uzavřena.

Vstupné je 1 Euro. Herní razítko najdete u vchodových dveří.

V blízkosti věže je restaurace Berggasthof Auersberg Haus, kde je možnost občerstvení i ubytování. Pro radost malých dětí zde bylo zřízeno dětské hřiště, dospělí zvou k lenošení horská lesní zahrada, lesní naučná stezka a malá horská bylinková zahrádka. Dále se zde nachází suvenýrový kiosek, a také E-bike nabíjecí stanice.

Hof Bismarckova věž na Rosenbühl

Výška: 25 m

Náklady: 82 000 marek

Položení základního kamene: 27. září 1914

Otevření: 13. května 1921

Architekt: Heinrich Stengel a Paul Hofer z Mnichova, úprava stavební inspektor Hans Gräbel

Stavitel: městský architekt Albert Mollweide z Hofu

Již v roce 1899 bylo rozhodnuto postavit v Hofu Bismarckův sloup. O rok později byl založen Spolek pro stavbu Bismarckova pamětního sloupu, který začal se sbírkou z veřejných darů. V roce 1910 vyhlásil Spolek architektonickou soutěž, v níž zvítězil projekt Heinricha Stengela a Paula Hofera z Mnichova, kteří prvotní návrh klasického Bismarckova sloupu podle Wilhelma Kreise výrazně pozměnili. Posléze byl realizován ještě mírně upravený návrh stavebního inspektora Hanse Gräbela. Přípravné práce začaly již 3. června 1914, za dva měsíce ovšem vypukla první světová válka. A tak i když byla stavba dokončena 1. září 1915, byla věž slavnostně otevřena až v roce 1921.

Věž je rozdělena do třech úrovní. Spodní část tvoří masivní kubická základna o rozměrech 13 x 13 m, vysoká 6,5 m, ukončená ochozem s cimbuřím krytým kamennými překlady. Z ochozu se pak zvedá mohutná hranolová věž, k níž jsou připojeny na všech čtyřech stranách trojboké kónické rizality završené drobnými vyhlídkovými teráskami. Horní část, samotný vrchol věže, je ustupující a ukončený plošinou, kde bývalo až do roku 1964 kruhové ohniště pro posvátný oheň. Jako stavební materiál byly použity žulové bloky z lomů nedalekého pohoří Smrčiny, v provedení kyklopského zdiva s bosováním. Ke vstupnímu ustupujícímu portálu vede majestátní široké schodiště, nad vstupem je zasazen nápis BISMARCK. Ze vstupní haly se vstupuje do centrální pamětní síně, kde je vystavena Bismarckova busta z roku 1928 od sochaře Neupera z Weißenstadtu, a dále na vnitřní visuté schodiště, po němž se vystoupá celkem po 24 schodech na spodní ochoz. Na střední vyhlídkové terásky ve výšce 20 m vede železobetonové schodiště se 70 schody a na horní vyhlídkovou plošinu kamenné schodiště se 24 stupni.

RAZÍTKO

Bismarckova věž v Hofu je pozoruhodným vyhlídkovým místem a nabízí dobrý panoramatický výhled jak na město Hof, tak i na Durynsko, Sasko až do Čech, Franský les a na pohoří Smrčiny. Hof se může pyšnit ještě dalšími vyhlídkami. A tak výhled z Bismarckovy věže může nahradit věž hrázděné vily Theresienstein z roku 1903, nebo romantická nápodoba středověké věže na Labyrinthbergu.

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra města

Od Turistického centra města Hof po trase dlouhé přibližně 4,5 km s modrou značkou. Trasa vede městskými ulicemi a je vhodná pro pěší turisty i rodiny s dětmi, včetně cyklistů.

2. Autem

Autem je možné dojet až na vrchol.

Otevírací doba a vstupné

V současné době je věž uzavřena, neboť započala celková obnova. Díky dětskému hřišti přímo pod věží je ale okolí rozhledny zajímavé zejména pro rodiny s dětmi. **Herní razítko najdete u vchodových dveří.**

Coburg Bismarckova věž na Himmelsacker

Výška: 16 m

Náklady: 16 000 marek

Položení základního kamene: 2. září 1900

Otevření: 30. června 1901

Architekt: Wilhelm Kreis

Stavitel: stavební inspektor Carl Kleemann z Coburgu

Na počátku roku 1899 byla vytvořena v Coburgu stavební komise, která iniciovala stavbu Bismarckova sloupu podle návrhu architekta Wilhelma Kreise „Götterdämmerung“ - "Soumrak bohů". K umístění byl zvolen vrch Judenberg (Himmelsacker), pozemek poskytl vévoda Alfred von Sachsen-Coburg und Gotha. Záměrem bylo vizuální propojení tří dominantních věží - hradu Veste Coburg, zámku Callenberg a rozhledny Eckardtsturm. Základní kámen ke stavbě Bismarckovy věže byl položen 2. září 1900 a slavnostní otevření proběhlo 30. června 1901. Stavební práce provedl stavební inspektor Carl Kleemann z Coburgu.

Na dvoustupňové čtvercové základně 11,4 x 11,4 m se zvedá mohutný hranolový pylon o půdorysu 6,4 x 6,4 m, v nároží zpevněný masivními tříčtvrtěsloupy, které vynášejí architráv a echinus. Věž pak vrcholí ve výšce 16 m trojstupňovou nástavbou, kde byl původně drátěný koš pro zapalování ohně. Udává se, že při zapálení 75 kg kalafuny, 37,5 kg ropných látek a bavlňných knotů se rozhořel plamen o výšce 4-5 m s dobou hoření dvě hodiny. Materiálem pro stavbu věže byl šedobílý pískovec získaný z lomu v nedalekém Weißenbrunnu. Východní stranu věže, obrácenou do města, ozdobil bronzový odlitek císařské orlice, jehož autorem je sochař Max Beyersdorf, podle předlohy sochaře Augusta Sommera. Vstup do věže je umístěn na západní straně a nad ním je osazena deska s letopočtem 1901. Uvnitř pylonu věže vede dřevěné schodiště osvětlené šterbinovými okénky na vrcholovou vyhlídkovou plošinu.

Bismarckova věž v Coburgu je bohužel od roku 2021 uzavřena. Pro vyhlídku na město a do okolí je proto možné využít věží hradu Coburg.

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra města

Od Turistického centra města Coburg po značené trase dlouhé přibližně 3,4 km. Trasa vede městskými ulicemi a je vhodná pro pěší turisty i rodiny s dětmi, včetně cyklistů.

2. Autem

Autem je možné dojet až pod vrchol s rozhlednou, kde se v ulici Judenberg nachází parkoviště.

Otevírací doba a vstupné

Věž je dočasně uzavřena. Herní razítko najdete u vchodových dveří.

Výška: 20 m

Náklady: 8 300 marek

Položení základního kamene: 4. července 1903

Otevření: 24. dubna 1904

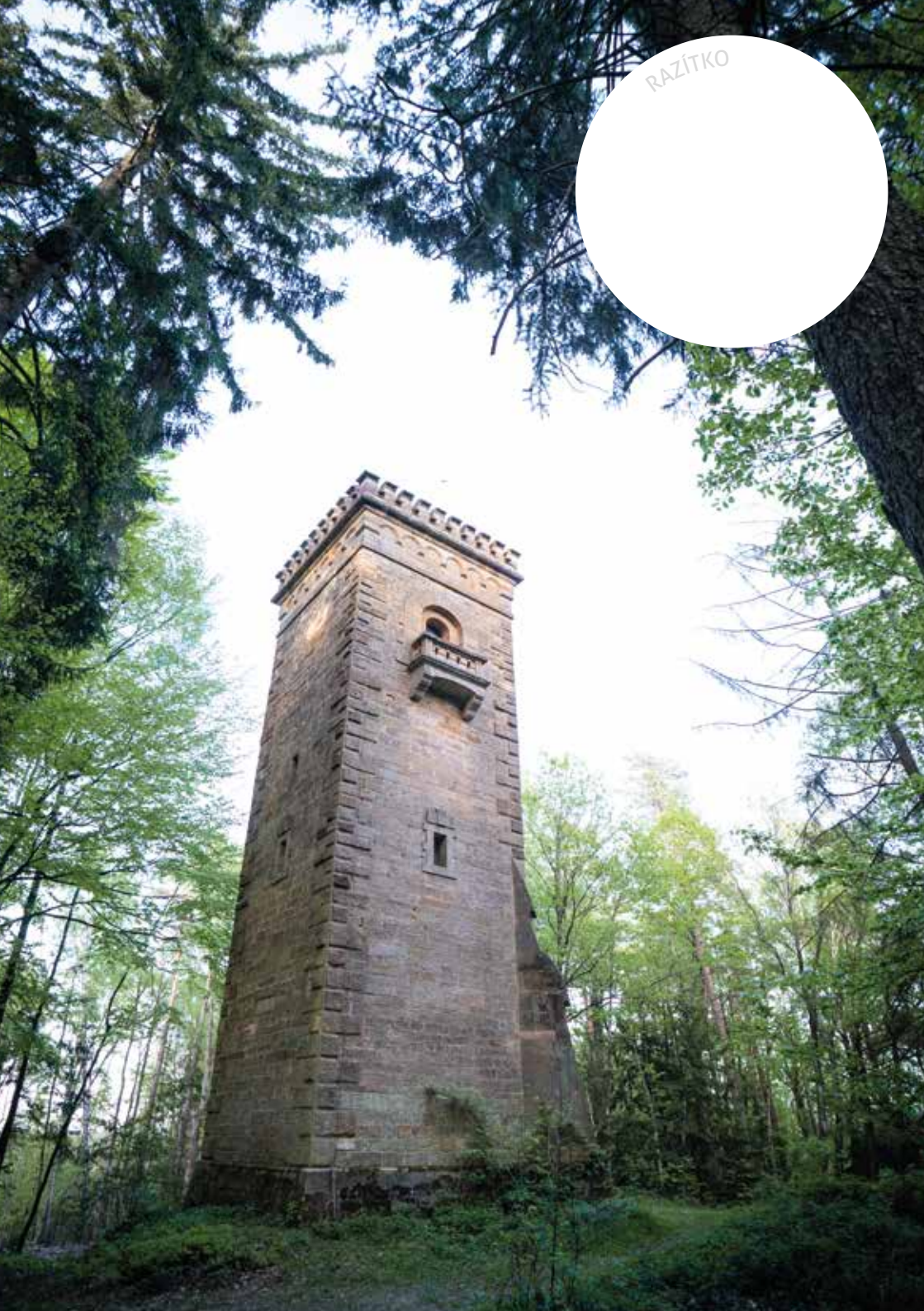
Architekt: Johann Gräbner z Lichtenfelsu

Stavitel: Bratři Dirollové, stavební technik Müller

V roce 1900 přijal místní okrašlovací spolek rozhodnutí postavit v Lichtenfelsu vyhlídkovou věž jako „věčný symbol míru, oběti a vlastenectví“. Pozemek na stavbu byl vybrán na vrchu Mausrotberg (Herberg). Návrh vyhotovil inženýr Johann Gräbner z Lichtenfelsu, který spolu s pomocným technikem Müllerem vedl i celou stavbu. Stavbu prováděla firma bratrů Dirollových. Základní kámen věže byl položen 4. července 1903 a 24. dubna 1904 byla rozhledna slavnostně otevřena. Nazvána byla "Vítězná vyhlídková věž" (Sieges-Aussichtsturm), na památku válečných veteránů a obětí francouzsko-pruské války z let 1870-1871. Pamětní deska umístěná uvnitř věže od sochaře Simona Fischera připomínala lichtenfelské vojáky (Lichtenfelser Krieger 1870/71). V roce 1915 bylo navrženo přejmenování věže na Hindenburgturm na počest maršála Hindenburga, ale až 25. dubna 1933 byla přejmenována na Bismarckturm. Dnes je známá také jako Herbergturm nebo Hohe Warte.

Hranolová věž, na jejíž zdivo byl použit místní pískovec těžený nedaleko, je vysoká 20 metrů a vrcholí cimbuřím vynášeným jemnou konzolovou římsou. Z čelní strany je v přízemí zpevněna masivními nárožními opěráky. Nad jednoduchým vstupním portálem je umístěna nápisová páska s označením Verschönerungsverein Lichtenfels a na klenáku 1903. V ose nad portálem je pak ještě zasazen znak města Lichtenfels. V horní úrovni, pod vrcholovým ochozem, je prolomen vstupní otvor na vyhlídkový balkónek vynášený kamennými konzolami. Uvnitř věže se nachází dřevěné visuté schodiště, osvětlované úzkými šterbinovými okénky. Celkový počet schodů až na horní plošinu je 100, odkud je nádherný panoramatický výhled na krajinu kolem Mohanu a dokonce až na hrad Veste Coburg. Objekt ale není v současné době přístupný. Samotný výhled na město tak můžeme podniknout z věže Horní brány, která je součástí městského opevnění z 14. - 15. století.

RAŽITKO

Přístupové trasy

1. Pěšky z centra města

Od Turistického centra města Lichtenfels z Markplatz po trase s modrou a žlutou značkou dlouhé přibližně 2,5 km. Trasa vedoucí městskými ulicemi a lesními cestami nabízí výhledy na město a okolní krajinu. Je vhodná pro pěší turisty i rodiny s dětmi, včetně cyklistů.

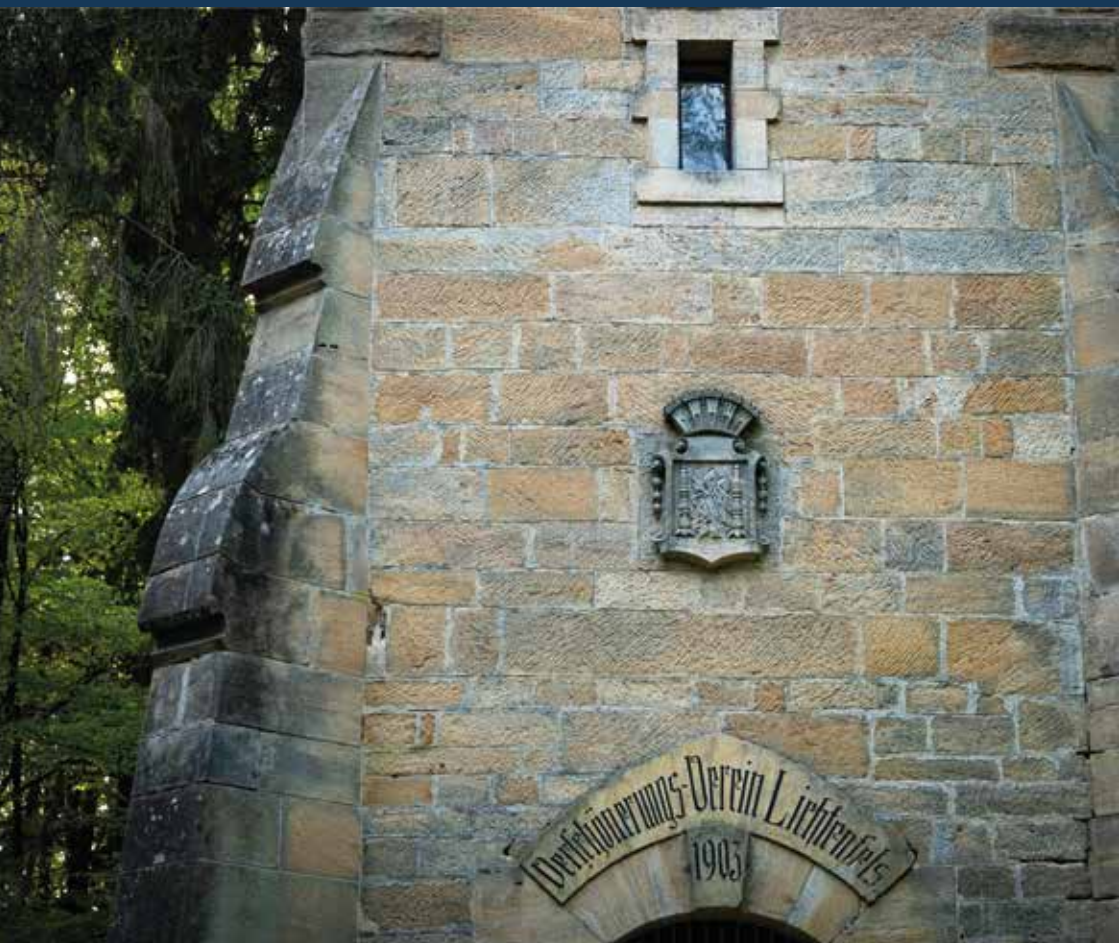
2. Autem

Autem je možné dojet až do ulice Alte Coburg Straße, kde se nachází parkoviště. Odtud pak cestou se žlutou značkou až na vrchol s rozhlednou.

Otevírací doba a vstupné

Věž je momentálně uzavřena z důvodu celkové obnovy.

Herní razítko najdete u vchodových dveří.

Zdroje a literatura pro bližší studium:

Max Ehrhardt. Bismarck im Denkmal des In- und Auslandes, 1. Band, Eisenach, Leipzig 1903

Günter Kloss - Sieglinde Seele. Bismarck-Türme und Bismarcksäulen, Petersberg 1997

Sieglinde Seele. Lexikon der Bismarck-Denkmäler, Petersberg 2005

Jörg Bielefeld - Alfred Büllsbach. Bismarcktürme, Architektur, Geschichte, Landschaftserlebnis, München 2014

Jan Nouza. Rozhledny Čech, Moravy a Slezska, Liberec 1999

<https://www.bismarcktuerme.net/>

Redakce: Zdeněk Soukup

Texty: Lubomír Zeman

Překlad: Steffen Retzlaff

Foto: Martin Vrbický - Fullface Productions, Tomáš Dietl

Grafika: Barbora Cerhová

Tisk: Tiskárna Median s. r. o.

NADACE
CHEBSKÝ LES
STIFTUNG EGGERER
STADTWALD

www.bismarckovadesitka.cz

